

ئاستی گرنگیپیدانی مامۆستایان به هۆشیاری به کاربردن لای مندالانی باخچه له پروانگهی مامۆستایانه وه

به شی کۆمه لئاسی، کۆلیژی زانسته مرؤفایه تیبیه کان، زانکۆی سلیمانی، سلیمانی، ههریمی کوردستان، عیراق

عمر علی احمد

omer.ahmed@univsul.edu.iq

ئیمهیل:

یه که ی سه ره پهرشتیاری په ره ورده یی سلیمانی، سلیمانی، وه زاره تی په ره ورده، ههریمی کوردستان، عیراق

محمد عزیز سعید

azizmuhamad187@gmail.com

ئیمهیل:

پوخته:

نه بوونی هۆشیاری به کاربردن لای مامۆستایانی باخچه، رهنگدانه وه ی ده بیته له سه ر ئاستی گرنگیپیدانی مامۆستایانی باخچه به هۆشیاری به کاربردن و بلاوکردنه وه ی له نیوان مندالانی باخچه ی مندالاندا، له بهر ئه وه ئامانج له م توێژینه وه خستنه رووی تیروانینی مامۆستایانی باخچه ی مندالانه سه باره ت به گرنگیپیدانی مامۆستایانی باخچه و ده رخستی بوونی جیاوازی ئاماری به گویره ی هه ردوو گوڤاوی ره گه ز و بروانامه. بۆ وه لامدانه وه ی پرسپاری سه ره کی توێژینه وه که سه باره ت به ئایا مامۆستایانی باخچه له چ ئاستیکدا گرنگیان داوه به هۆشیاری به کاربردن لای مندالانی باخچه، بۆ وه لامی ئه مه چه ندين ریکاری تیوری و مهیدانی به کارهینراوه. له ریکاره مهیدانیه کانی ئه م توێژینه وه یه دا، میتۆدی وه سفی شیکاری به کارهینراوه، کۆمه لگه ی توێژینه وه پیکاهاتوو له (۱۲) باخچه ی مندالانی حکومی و سامپلی توێژینه وه به شیوه ی هه ره مه که ی ساده هه لئیردرراوه و پیکدیت له (۱۱۰) مامۆستای باخچه ی مندالان که (۱۳) له ره گه زی نیر و (۹۷) یان له ره گه زی مپیه. ئامرازی به کارهاتوو بۆ کۆکردنه وه ی زانیارییه کان، فۆرمی راپرسییه، که گوڤاوه کانی (کهرتی کارکردن، په ره ورده، ره گه ز، بروانامه له خو ده گریته) سه رباری (۲۷) برگه ی تایبته بۆ پێوانه کردنی ئاستی هۆشیاری به کاربردن لای مامۆستایان، له شیکردنه وه ی زانیارییه کان و گه یشتن به ده رئه نجامه کان، توێژینه وه که هه گبه ی به رنامه ی ئاماری (SPSS) ی به کارهینراوه و گه یشتوه به و ده رئه نجامانه: هۆشیاری به کاربردنی سه رچاوه سروشتیه کانی وه ک ئاو لای مامۆستایانی باخچه له ئاستیکی به رزدايه، ئاستی خویندن و بروانامه کاریگه ری نییه له سه ر ئاستی هۆشیاری به کاربردن لای مامۆستایان، ره گه ز کاریگه ری هه یه له سه ر ئاستی هۆشیاری به کاربردن و ئاماژه ئامارییه کان له به رژه وه ندی ره گه زی مپینه.

کلیلی وشه: رۆل، هۆشیاری به کاربردن، مامۆستای باخچه ی مندالان.

بهشی يه كه م: چوارچيوه گشتی تويزينه وه**1_1 كيشه ی تويزينه وه:**

نه بوونی هۆشيارى به كاربردن لای مامۆستايانى باخچه، رهنگدانه وهی دهبيت له سهه ئاستی گرنگپيدانی مامۆستايانى باخچه به هۆشيارى به كاربردن و بلاوكردنه وهی له نيوان مندالاندا، هۆشيارى به يه كيك له گرنگترين فاكته رهكانی پيشكهوتنی كۆمه لگه داده نريت، بيگومان هۆشيارى تايبه تمه ندييه كه باس له ئاستی رۆشنبييرى ئه و كۆمه لگه يه و ئه و كه سانه دهكات كه تيبدا ده ژين و كاريگه ریی ده بيت له سهه چۆنيتی ژيان و گوزه رانی ئه و كۆمه لگه يه.

له م تويزينه وه يه دا گرنگی دراوه به هۆشيارى به كاربردن، به و پييه ی به كاربردن، فاكته ريكي سه ره كی بونيدانی ئابووریه كی ته ندروست و به هيزه له كۆمه لگه دا، هه ر له رپی به كاربردنه وه ده توانين باس له ئاستی رۆشنبييرى و داب و نه ريت و پيشكهوتن و دواكه وتوبی ئه و كۆمه لگه يه بكه ين. به كاربردن فاكته ريكي سه ره كی به هه ده رانی سه رچاوه ی دارایی و سه رچاوه سروشتييه كانی ئه و كۆمه لگه يه، له لايه ن تاكه كانی كۆمه لگه وه. مندالان له ته واوی كۆمه لگه كاندا به كاربه ريكي بی ئه زموون، زياترين پيداويستی و خواست و ئاره زوويان هه يه، بۆيه به سه رچاوه يه كی سه ره كی به كاربردن داده نرين له ته واوی كۆمه لگه كاندا بی جياوازی، ئه م تويزينه وه هه وليكه بۆ ئاشنا بوون به رۆلی مامۆستای باخچه و دامه زراوه يه كی په روه ده يی وه ك باخچه ی مندالان له به رزكردنه وه ی ئاستی رۆشنبييری مندالان و كه مكردنه وه ی به هه ده ران و كه مكردنه وه ی كاريگه رى نه رینی به كاربردن له سهه بارو دوخی ئابوورپی خيزان و ئه و ليكه وتانه ی ده رئه نجامی ئه و به كاربردنه ناته ندروست و نا هۆشمه ندانه دا دينه ئاراه. هه وليكه بۆ ئاشنا بوون به رۆل و كاريگه رى خيزان له سهه ئاستی به ركاربردنی مندالان و چۆنيتی ئاراسته كردن و هۆشياركردنه وه ی مندالان له ليكه وته نه رينيه كانی به كاربردنی نا ته ندروست. پرسيارى سه ره كی تويزينه وه كه بریتيه له: ئايا مامۆستايانى باخچه ی مندالان له چ ئاستيكا گرنگی ده دن به هۆشيارى به كاربردن لای مندالانی باخچه ی مندالان؟

1_2 گرنگی تويزينه وه: هه موو تويزينه وه يه ك له دوو ئاستدا گرنگی هه يه:

گرنگی تيؤری: گرنگی تيؤری ئه م تويزينه وه يه له وه دايه ده بيت به سه رچاوه يه كی گرنگ له په رتوكخانه ی كوردی، چونكه ليكۆلينه وه له م بواره دا په گویره ی پيويست نين، هه روه ها چه ندين مامۆستای باخچه و خانه واده ی مندالان ئاشنا دهكات به چه ندين چه مکی تيؤری ده رباره ی به كاربردن و به های به كاربردن لای مندالان و كاريگه رى له سهه ئابوورپی خيزان و كۆمه لگه، سه رباری له خوگرنتی چه ندين داتا و زانيارى سه باره ت به به كاربردن و كاريگه ريه كانی.

گرنگی پراكتيكي: گه ر ئه نجامه كانی ئه م تويزينه وه يه له لايه ن داموده زگاكانی ده وله ته وه كاری پيكریت ئه وا به سوود ده گه رپيته وه بۆ به رزكردنه وه ی ئاستی هۆشيارى له روه و ئابووريه كه يه وه، هه روه ها ئاشنا بوون به رۆل و كاريگه رى

مامۆستای باخچه به شیوهیهکی پراکتیکی له گهشهپیدانی هۆشیاری بهکاربردن لای مندالان و ئاستی گرنگیدانی دامهزراوهی باخچهی مندالان به بهرزکردنهوهی ئاستی هۆشیاری بهکاربردن لای مندالانی باخچه.

۱_ ۳_ ئامانجی توێژینهوه:

له پروانگهی کیشهی توێژینهوهوه، ئامانجی توێژینهوه بریتیه له:

أ. زانینی ههبوونی جیاوازی ئاماری بۆ هۆشیاری بهکاربردن به گۆیرهی گۆراوی برپوانامه.

ب. : خستنه پرووی ههبوونی جیاوازی ئاماری بۆ هۆشیاری بهکاربردن به گۆیرهی گۆراوی رهگهز.

ج. : خستنه پرووی ئاستی گرنگیدانی مامۆستایان به هۆشیاری بهکاربردن لای مندالانی باخچهی مندالان.

د. پيشهكەشکردنی چەند پيشنیاڕیک له پروانگهی دهڕئهنجامی توێژینهوهکه.

۱ - ۴: **سنووری توێژینهوه:** سنووری توێژینهوهکه دابهشدهکریت به سههر سی رههه نداد، ئهوانیش سنووری مروی

توێژینهوه: سههرجه مامۆستایانی باخچهی مندالان که له کهرتی گشتیدا کاردهکهن و ژمارهیان (۱۰۲۵) مامۆستایه له سههنتهری پارێزگای سلیمانی دهگریتهوه.

سنووری جوگرافی توێژینهوه: سههرجه مامۆستایانی باخچهکانی مندالان که له کهرتی گشتیدا کاردهکهن و ژمارهیان (۵۶) باخچهیه له سههنتهری شاری سلیمانی.

سنووری کاتی توێژینهوه: ۲۰۱۹/۲/۷ تا ۲۰۱۹/۵/۱۵.

۱ - ۵ پیناسهی چه مکه کان:

۱ - ۵ - ۱: **هۆشیاری:** زانیاری به کاربهر له ههلبژاردن، کرپن، به کارهینان، چاودیریکی کالای و خزمهتگوزاری

بهردهست و سوود ليوهرگرتنیان تا بهزرتترین ئاست که له توانادا بیت، له گهڵ راهاتنیان له سههر وه به رهینانی سههرچاوهکانیان به شیوهیهکی هۆشیارانوه بیرمه ندانه، بۆ به دهستهینانی باشتترین دهڕئهنجام و هینانهدی زیاترین ئامانج، (بدر، ۱۹۹۹، ص ۱۰).

هۆشیاری: ئاماژهیهکی گشتگیره بۆ باش ههلبژاردن، کرپن، پارێزگاریکردن له کالای به کاربراو ههکان و که لک

لیوههرگرتنیان تا بهزرتترین ئاستی که له توانادا بیت، جا ئه و کالایانه خۆراکی بن، یان جلوه بهرگ و پۆشاک، یان ئامییری نیو مال بیت. (مرسی، ۲۰۰۶، ص ۱۴).

۱ - ۵ - ۲: **به کاربهر:** ئه و کهسهیه که هه لدهستیت به کرپنی کالایه ک یان خزمهتگوزارییهک، به ئامانجی تیرکردنی

پیداوایستهک یان ئارهزووهکانی خۆی، یان ئه ندامانی خیزانه که ی. (الجریسی، ۲۰۰۶، ص ۴۲).

به کاربردن: به واتای خه رجیی دیت له پرووی ئابوورییه وه، په یوه سته به به دهسته هینانی راسته و خوی کالو به ره مه کان و به کاربردنیان و مامه له پیوه کردنیان به گویره ی برپاره کانی خودی به کار بهر. (رمضان، ۱۹۹۳، ص ۵).

پیناسه ی ریکاری به کاربردن: بریتیه له هه موو ئه و شتانه ی له لایهن دانیشتوانه وه به کار ده برین له شه مه ک و کالو خزمه تگوزارییه کان بو پرکردنه وه ی پیداویستییه جیاوازه کانیان.

۱- ۵- ۳: هوشیاری به کاربردن: بریتیه له توانای تاکه که س بو باشی به کارهینانی سه رچاوه به رده سته کان که په یوه سته به سه رجه م خزمه تگوزارییه پیویسته کانه وه و زیاده رووی نه کردن له به کارنه هینانیاندا و که مکردنه وه ی له ده سته دانیان به پیی توانا. هه روه ها بریتیه له پیدانی زانیاری و رینمایی گرنگ به به کار بهر (برکانی، ۲۰۱۵، ص ۳۴).

پیناسه ی تیوری هوشیاری به کاربردن: بریتیه له کۆمه لیک زانیاری و کولتور و داب و نه ریت که پیویسته له سه ر به کار بهر په پره ویان بکات تابتونیت سوودمه ند بیت له به ره مه کان یان خزمه تگوزاریه باشه کان.

پیناسه ی ریکاری بو هوششیاری به کاربردن: ئه و نمریه که مامۆستایان به ده سته ده هینن له ریگه ی وه لامدانه وه ی برکه کانی نیو پیوه رکه.

۱- ۵- ۴ مامۆستای باخچه: مامۆستای باخچه: ئه و که سه یه که هه لده ستیت به په روه رده کردنی مندالا له قوناغی باخچه دا و هه ولی به دیهینانی ئه و ئامانجه په روه رده ییانه ده دات که پرۆگرامی په روه رده یی داوای ده کات، به ره چا و کردنی تایبه مه ندی ته مه نی مندالا له و قوناغه دا. (عدس و مصلح، ۱۹۹۰، ص ۱۰۸).

پیناسه ی ریکاری بو مامۆستای باخچه: ئه و که سه یه که هه لده ستیت به په روه رده کردن و ئاراسته کردنی مندالا و گه شه پیدانی توانا کانی له ته مه نی (۳-۵) سالییدا.

۱- ۵- ۵ مندالی باخچه:

مندالی باخچه: ئه و منداله که له کۆتایی سالی دووه می ته مه ندایه، تا کۆتایی سالی پینجه م له ته مه ن، یان سه ره تایی سالی شه شه می ته مه نی. ئه و قوناغش پیی ده گوتریت "قوناغی سه ره تایی مندالی". (بهادر، ۱۹۹۶، ص ۲۱).

پیناسه ی ریکاری: ئه و منداله یه له سه ره تایی ته مه نی سی سالی دایه تا کۆتایی ته مه نی پینج سالی، سه ره تایی په روه رده و ئه زموونکردنی ژیانیتی، ئه و قوناغش به قوناغی بونیادانی که سایه تی داده نریت.

بهشی دوهم: چوارچێوهی تیۆری و توێژینهوهکانی پێشوو**۲ – ۱: چه مکی هۆیاری به کاربردن له ئه ده بیاتی زانستیدا**

۲ – ۱ – ۱ چه مکی هۆشیاری به کاربردن: کێشه ی لاوازی هۆشیاری به کاربه ر به ماف و ئه رکه کانی، به کێکه له مه ترسیدارترین ئه و کێشانه ی پووبه پرووی ئابووری ده بیته وه. له به ر ئه وه ی نا هۆشیاری به کاربه ر به و ماف و ئه رکه کانه، پووبه پرووی ساخته کردن و فی لیکردنی ده کاته وه، ده رئه نجام ده بیته هۆی له ده ستدانی مافه کانی و به دی نه هاتنی ره زامه ندی ئه و به کاربه ره و سو د وه رنه گرتنی له و کالā و خزمه تگوزاریانه به شیوه یه کی نمونه یی، یان پێویست. (نوفل، ۲۰۰۶، ص ۱۲۷). نا هۆشیاری به کاربه ر به رامبه ر ماف و ئه رکه کانی له لایه ک و نه بوونی زانیاری پێویست ده رباره ی ئه و کالایانه ده یانکری ت، یان ئه و خزمه تگوزاریانه ی سو دیان لیوه رده گری ت، هۆکاری سه ره کی به هه ده ردانه، که ده رئه نجام ده بیته هۆی که موکورتی له پاشه که و تکردن، ئه وه ش ده بیته هۆی که مبوونه وه ی پاره ی کاش له بانکه کان و ده رئه نجام کورته یانی لی ده که و یته وه. (الشعیبی، ۱۹۹۸، ص ۲) بۆیه پێویسته به کاربه ر هۆشیاری ته واوی هه بی سه باره ت به وه ی گرنگه بۆی، هاوکات ده بی ت توانای به راوردکردن و هه لبژاردنی هه بی ت له نیو ئه و کالā و خزمه تگوزاریانه دا، تا بتوانی ت پلان بۆ شیواز و ئاستی به کاربردنی دابنیت، گونجاوترین ریگی هه لبژاردن و کړینی کالā و خزمه تگوزاریه کان بگری ته به ر، به که مترین تیچوو و به رزترین کوالیتی. (الملاح، ۲۰۰۴، ص ۱۲).

له کوتاییدا ده توانین بلیین هۆشیاری به کاربه ر و درککردن به ماف و ئه رکه و به رپرسیاری ته یه کانی، زۆر گرنگه، ته نانه ت ده توانین بلیین به ردی بناغه یه بۆ گه ره نتیکردن و ده سه ته به رکردنی ئه و مافانه، ئه و هۆشیاری به گه ره نتی به ده سه ته یانی کالā و خزمه تگوزاری به بۆ به کاربه ر بی ئه وه ی پووبه پرووی ساخته کاری بییته وه. هاوکات گه ره نتی کردنی به هه ده رنه دانی داها ت و بودجه ی گشتییه. (الملاح، ۲۰۰۴، ص ۱۳).

۲ – ۱ – ۲ ئاراسته زانستیه کانی چه مکی به کاربردن: به پێی پسیپوری و دیدگا و ئاراسته و ئاراسته تیۆرییه کان جیاوازه، هه ندیک پێیان وایه دیارده یه کی کۆمه لایه تییه، هه ندیک تر پێیان وایه دیارده یه کی ئابوورییه، گروپی سنیه م ئاماژه به وه ده دن که دیارده یه کی فسیؤلۆژی، کۆمه لی چواره میش له روانگه یه کی رۆشنییرییه وه سه یری ئه و دیارده یه ده کات. به کاربردن وه ک چه مکی کۆمه لایه تی به دیارده یه کی گشتگیر داده نری ت له کۆمه لگه جیاوازه کاند، چه مکی به کاربردن ته نیا کورت نا کری ته وه له تی رکردنی پیداو یستی و داخوازیه کانی مرۆفدا، به لکو کۆمه لی تکه ئه رکی جیاواز له خۆی ده گری ت به پێی جیاوازی رۆشنییری گشتی و رۆشنییری لاوه کی به تایبه ت.

به و شیوه یه چه مکی به کاربردن ئاماژه یه بۆ به کاره یانی کالā و خزمه تگوزارییه کان، هه روه ها ئاماژه یه بۆ جیاوازی شیوازی کړین و به کاربردن به جۆر و ئه رکه و ئامانجه جیاوازه کانییه وه. جیاوازی به کاربردنی مرۆف بۆ کالā و خزمه تگوزاریه کان و ئه و پیا ده کردنه جیاوازه، به جیاوازی تاکه کان له یه کدی له لایه ک، هه روه ها جیاوازی توێژه کۆمه لایه تییه کان و جیاوازی ئه و هه لویسته کۆمه لایه تیانه ی پووبه پرووی ده بنه وه له لایه کی تره وه. له وه وه بۆمان

دهردهكهوئیت به کاربردن هه‌ندی چه‌مکی لاوه‌کی له‌خۆ ده‌گریت که ئاسته‌مه‌ بی‌ ئه‌و چه‌مک و رۆشنییرییه‌ لاوه‌کیانه‌ له‌ به‌کاربردن تی‌بگه‌ین، بۆ لیکۆلینه‌وه‌ له‌ به‌کاربردن و ئاستی دینامیکی به‌کاربردن، پێویسته‌ لیکۆلینه‌وه‌ له‌ ره‌هه‌نده‌ رۆشنییرییه‌ جیاوازانه‌ بکه‌ین و لیکۆلینه‌وه‌ له‌ چه‌مک و گۆراوه‌ به‌یه‌کدا چه‌وه‌کانیان بکه‌ین. (شلبی، ۱۹۸۸، ص ۵۲).

۲ - ۱ - ۳ ئه‌و فاکته‌رانه‌ی کاریگه‌ریان هه‌یه‌ له‌سه‌ر به‌کاربردن لای منداڵان:

پێناسه‌و دیاریکردنی ئه‌و فاکته‌رانه‌ی کاریگه‌ریان هه‌یه‌ له‌سه‌ر پرۆسه‌ی به‌کاربردن، جیاوازه‌ له‌نیوان قوتابخانه‌ تیۆرییه‌کان له‌ زانستی ئابووریدا، واته‌ جیاوازه‌ له‌روانگه‌ی ئابووری هه‌مه‌کی، یان له‌روانگه‌ی ئابووری به‌شه‌کییه‌وه‌، واته‌ جیاوازی به‌دی ده‌کریت له‌نیوان بۆچوونی کینزیه‌کان و قوتابخانه‌ی کلاسیکی نویدا. به‌شیوه‌یه‌کی گشتی ئه‌و فاکته‌رانه‌ی کاریگه‌ریان هه‌یه‌ له‌سه‌ر ئاستی به‌کاربردن بریتین له‌:

أ- فاکته‌ره‌ گشتیه‌کان: ئه‌و فاکته‌رانه‌ی کاریگه‌ریان هه‌یه‌ له‌سه‌ر به‌کاربردن لای منداڵان ته‌مه‌نی منداڵه‌ که‌ کاریگه‌ری ده‌بیت له‌سه‌ر به‌کاربردنی خێزان، گه‌وره‌بوونی منداڵا و درککردنی به‌ شته‌کان له‌ ده‌وره‌به‌ریدا واده‌کات منداڵا سات له‌ دوا‌ی سات داواکاری و پێداویستیه‌کانی زیاد بکات. بۆیه‌ ده‌توانین ئاماژه‌ به‌وه‌ بده‌ین به‌کاربردنی خێزانه‌کان ره‌ها نییه‌، به‌لکو ده‌ستنیشان ده‌کریت به‌چهند فاکته‌ریکی خودی، که‌ ده‌بیته‌ هۆی زیادبوون، یان سنوردارکردنی ئه‌و به‌کاربردنه‌. (فیاض، ۲۰۰۹، ص ۴۷)

ب- فاکته‌ره‌ ئابووریه‌کان: فاکته‌ری ئابووری فاکته‌ریکی کاریگه‌ره‌ له‌سه‌ر ئاستی به‌کاربردن، داها‌تی به‌ده‌سته‌تاتوو ره‌گه‌زیکی سه‌ره‌کییه‌ بۆ ده‌ستنیشانکردنی قه‌باره‌ی به‌کاربردن و پیکه‌اته‌ی کالای و خزمه‌تگوزاریه‌ به‌کاربراوه‌کان لای تاکه‌کانی کۆمه‌لگه‌ و له‌نیویشیاندا منداڵان. (فیاض، ۲۰۰۹، ص ۴۹)

ت- فاکته‌ری کۆمه‌لایه‌تی: سروشتی ئه‌و چین و توێژ و ژینگه‌یه‌ی منداڵا تییدا ده‌ژی، هه‌روه‌ها ریتمی ژیان و دابونه‌ریتی ئه‌و ژینگه‌یه‌ کاریگه‌ری به‌رچاوی هه‌یه‌ له‌سه‌ر دروستکردنی گۆرانکاری له‌ پێداویستیه‌کانی منداڵا، که‌ دوا‌جار ئه‌وه‌ کاردانه‌وه‌ی ده‌بیت له‌سه‌ر کالای خزمه‌تگوزاری پێویست و داخوایه‌کانی منداڵا. (زاید، ۱۹۹۴، ص ۶۲).

ث- فاکته‌ره‌ تایبه‌ته‌نده‌کان: ئه‌و فاکته‌رانه‌ن که‌ کاریگه‌ریان هه‌یه‌ له‌سه‌ر سروشتی به‌کاربردن لای منداڵان، به‌شیوه‌یه‌کی گشتی ئه‌و فاکته‌رانه‌ش بریتین له‌:

- فاکته‌ری رۆشنییری. - فاکته‌ری ده‌روونی. - فاکته‌ری په‌روه‌رده‌ و گه‌شه‌سه‌ندنێ کۆمه‌لایه‌تی. - پارهی گیرفان (رۆژانه‌ی منداڵا). - داب و نه‌ریتی خۆراکی. - فاکته‌ری ته‌کنۆلۆژیای زانیاری و په‌یوه‌نده‌یه‌کان. - فاکته‌ری به‌ بازارکردن و به‌ناوبانگکردن. - ئامرازه‌کانی راگه‌یاندن بینراو و بیستراو. (ابو عقله، ۲۰۰۲، ص ۳۷).

۲ - ۱ - ۴ **مافه‌کانی به‌کاربه‌ر:** مافی پاريزراوی، مافی زانیاری، مافی هه‌لبژاردن، مافی گويگرتن له بۆچوونه‌کانی، مافی تيزکردنی پيداويستيه بنه‌په‌تبييه‌کان، مافی قه‌ره‌بووکردنه‌وه، مافی رۆشنبييرکردن، مافی ژيان له ژينگه‌يه‌کی ته‌ندروستدا. (العبدلی، ۲۰۰۸، ص ۱۸-۲۳).

۲ - ۱ - ۵ **ئه‌رکه‌کانی به‌کاربه‌ر:** ئه‌رکی گه‌پان و پشکينين. - ئه‌رکی به‌راوردکردن له‌نيوان هه‌لبژارده‌کاندا. - ئه‌رکی پشکينی کالاکان پيش کرينيان. ئه‌رکی دلنيابوونه‌وه له سه‌رچاوه‌ی کالاکه. - ئه‌رکی دلنيابوون له گه‌ره‌نتی کالاکه. ئه‌رکی وه‌رگرتنی پسوله‌ی کرين. - ئه‌رکی چه‌واشه‌ نه‌بوون به ریکلامه‌کان. - ئه‌رکی خود پاريزی. (العبدلی، ۲۰۰۸، ص ۱۸-۲۳)

۲ - ۲ **مامۆستای باخچه‌ی مندالان و باخچه‌ی مندالان:**

۲ - ۲ - ۱ **مامۆستای باخچه‌ی مندالان:** مامۆستای باخچه‌ی مندالان په‌روه‌رده‌کارێکی ليهاتووه له بواری په‌روه‌رده‌ی مندالان له ته‌مه‌نی (۳-۶) سالیدا، ئه‌رکی مامۆستای باخچه‌ی داينکردنی ژينگه و رينمايی گونجاوه بۆ گه‌شه‌سه‌ندنی فره‌لايه‌نی مندالان. مامۆستای مندالان کارمه‌نديکی په‌روه‌رده‌يه‌ی که له‌پێی پرۆسه‌ی خويندنی به‌رنامه‌ بۆ دا‌رپ‌ژراوه‌وه و به‌شيوه‌يه‌کی تايبه‌ت راهي‌نراوه بۆ په‌روه‌رده‌کردن و چاوديريکردنی گه‌شه و فيرکردن و پيشخستنی تواناکانی مندالان له‌و ته‌مه‌نه‌دا. ئه‌رکی مامۆستای باخچه‌ی ئاشکراکردنی به‌هره‌ی مندالان و گه‌شه‌پيدانی ئه‌و به‌هرانه‌يه، له‌پێی یاری و چالاکي فيرکاری و په‌روه‌رده‌يه‌يه‌وه. پيوسته مامۆستای باخچه‌ی که‌سيکی ته‌واو بي‌ت له‌پرووی ديمه‌ن، شيوه، جو‌له، پيگه و زمان و ئاکاره‌وه. چونکه مامۆستای باخچه‌ی کاريه‌گه‌يه‌که‌ی گه‌وره‌ی هه‌يه له‌سه‌ر که‌سايه‌تی مندالان، به‌شيوه‌يه‌ک کاريه‌گه‌ری مامۆستا زۆر زياتره له کاريه‌گه‌ری که‌سه نزيکه‌کانی مندالان، له‌سه‌ر خودی مندالان که‌سه (احمد، ۲۰۰۳: ص ۱۶).

۲ - ۲ - ۲ **باخچه‌ی مندالان:** بۆ يه‌که‌مجار زاراوه‌ی باخچه‌ی مندالان له‌لايه‌ن زانای ئه‌لمانی (فريدريک فروب) ه‌وه به‌کار هينراوه، زانای ناوبراو له سالی ۱۸۳۷، ئه‌و زاراوه‌يه‌ی بۆ دامه‌زراوه‌يه‌ک به‌کارهينراوه که یاری و چالاکي هه‌مه‌چه‌شني بۆ مندالان تيدا بووه ده‌که‌ويته هه‌ريمی (باد بلاکين بي‌رگ) ی باشووری ئه‌له‌مانيا. ئه‌و دامه‌زراوه‌يه‌ وه‌ک ئه‌زمونيکی کۆمه‌لايه‌تی بۆ مندالان دامه‌زراوه به‌مه‌به‌ستی ئاماده‌کاری گواستنه‌وه‌يان له نيو ماله‌وه بۆ قوتابخانه‌و ئاماده‌کردنیان بۆ ئه‌و قوناغه نوييه. (ارناؤوط، ۲۰۰۳: ص ۱۲).

۲ - ۲ - ۳ **تايبه‌تمه‌ندی مامۆستای باخچه‌ی مندالان:**

تايبه‌تمه‌ندی مامۆستای باخچه‌ی مندالان هه‌ردوو بواری تايبه‌تمه‌ندی که‌سی و پيشه‌يه‌ی له‌خۆ ده‌گریت، به‌شيوه‌يه‌کی گشتی ئه‌و تايبه‌تمه‌نديانه‌ش بريتين له:

۱. خۆشه‌ويستی بۆ مندالان و پيشه‌که‌ی.

۲. به توانا بیټ له هه‌سه‌نگاندنی پئویستییه‌کانی مندالا و پیگه‌و جیاکردنه‌وه‌ی هه‌ز و خواسته‌کانیان.
۳. به توانا بیټ له ئارسته‌کردنی چالاکی تایبه‌ت به خودی مندالا و هه‌سه‌نگاندنی کاتی گونجاو بو فیربوون.
۴. پئویسته‌ ماموستا له‌رووی ده‌روونییه‌وه ئاماده‌بیټ بو کارکردن له‌په‌روه‌ده‌ی مندالا و توانای دان به‌خوداگرتنی له ئاستیکی به‌رزدا بیټ.
۵. پئویسته‌ متمانه‌ی به‌خوی بیټ و هه‌لگری هه‌ستیکی ئه‌رینی بیټ به‌رامبه‌ر به‌پیشه‌که‌ی.
۶. پئویسته‌ توانای به‌ستنی په‌یوه‌ندی ئه‌رینی هه‌بیټ له‌گه‌لا مندالا و گه‌وره‌دا.
۷. پئویسته‌ له‌رووی ده‌رونییه‌وه هه‌سه‌نگ بیټ و ئاستیکی به‌رزای مورا‌لا بخاته‌ روو.
۸. پئویسته‌ له‌رووی زمان و ئیدیوم و فونه‌تیکه‌وه لیهاتوو بیټ.
۹. پئویسته‌ له‌رووی جه‌سته‌یه‌وه ساغ بیټ.
۱۰. پئویسته‌ ماموستای باخچه‌ توانای کارکردنه‌ سه‌ر ئه‌وانی دیکه‌ی هه‌بیټ. (مصطفی، ۲۰۰۶: ص ۴۸-۴۹)

۲_۲_۴ رۆلی ماموستا له‌ باخچه‌ی مندالاندا: (سلیم، ۱۹۹۹: ص ۲۸)

۱. رۆلی ماموستا له‌ په‌روه‌ده‌و فیرکردندا: له‌م رۆله‌دا ماموستا رۆلی شاره‌زا له‌ وانه‌وتنه‌وه‌و په‌روه‌ده‌دا ده‌بینی، پئویستی زۆری به‌ دان به‌خوداگرتن و شاره‌زابوونی ته‌واوه‌ له‌ پیگه‌کانی وانه‌وتنه‌وه‌ی هاوچه‌رخدا.
۲. رۆلی نمایشکاری به‌ها کۆمه‌لایه‌تییه‌کان: به‌کیک له‌ رۆله‌گرنگه‌کانی ماموستای باخچه‌ی مندالان، پیگه‌یانندی منداله‌ له‌رووی کۆمه‌لایه‌تییه‌وه، په‌یوه‌ستکردن و پیناساندنی به‌ها و ئاکاره‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کانه‌ به‌ مندالان، له‌و کۆمه‌لگه‌یه‌ی تیییدا ده‌ژین، به‌ به‌کاره‌ینانی شیوازی گونجاو.
۳. رۆلی ماموستا وه‌ک که‌نالی په‌یوه‌ندی له‌نیوان خانه‌واده‌و باخچه‌ی مندالاندا. ماموستا پردی په‌یوه‌ندییه‌ له‌نیوان باخچه‌ی مندالان و خانه‌واده‌ی مندالان، له‌رپیی ئه‌م رۆله‌وه ماموستا ده‌توانیټ تایبه‌تمه‌ندی مندالا ئاشکرا بکات و هاوکاری خانه‌واده‌که‌ی بیټ له‌ چاره‌سه‌رکردنی کیشه‌کان و ده‌ستنیشانکردنی رپگه‌یه‌کی راست بو فیرکردنی مندال له‌ داها‌تو‌دا.
۴. رۆلی ماموستا له‌ به‌رپه‌یه‌بردنی پۆل و پاراستنی سیسته‌مدا: رۆلیکی سه‌ره‌کی ماموستا دا‌بینکردنی سیسته‌میکه‌ که‌ رۆلی که‌مکردنه‌وه‌ی ده‌نگه‌ده‌نگ و رپکخستنی مندالا بدات و له‌هه‌مانکاتدا رپگر نه‌بیټ له‌ ئازادی مندالا، هانی مندالان بدات بو گوزراشتکردن له‌ خودی خویان و هاوکات پرانسیپه‌کانی گوپرایه‌لیش پیاده‌ بکات.

۵. رۆلی مامۆستا له چاودیڤری دهرونی و پهروهدهییدا: مامۆستای باخچهی مندالان هه‌لده‌سیت به دیاریکردنی تواناکانی مندالا و خواست و ئاواته‌کانیان، هاوکات رۆلی هه‌یه له ئاراسته‌کردنی مندالا له‌پیری دیاریکردنی چالاکي و شیوازی گونجاو له‌گه‌لا تاییه‌تمه‌ندی و خه‌سله‌ته‌کانی هه‌ر مندالیک له منداله‌کانی باخچه. پێویسته مامۆستا به توانا بیته له ده‌ستنیشانکردنی ئه‌و کیشه دهرونیانه‌دا که مندالا به‌ده‌سته‌وه ده‌نالینی و هه‌ولی چاره‌سه‌رکردنی بدات.

۲_۲_۵: گرنگی قوناغی باخچه: مندال له قوناغی باخچه‌دا به قوناغیکی هه‌ستیاری گه‌شه‌ی عه‌قلی و جوله‌یی و هه‌لچوونی و کومه‌لایه‌تیدا دهروات، گه‌ر هاتوو له‌م قوناغه‌دا مه‌رجه‌کانی گه‌شه‌ی گونجاو بوو دیاریکراو بوو ئه‌وا بناغه‌یه‌کی گرنگی بوو داده‌پێژیت بوو ژيانی مندالی و داهاتوی. مندالی باخچه زۆرتین خۆشه‌ویستی هه‌یه بوو که‌شفکردنی ئه‌و شتانه‌ی له‌چوارده‌وریدا هه‌یه و مامه‌له‌یان له‌گه‌ل ده‌کات و چه‌ندین ئه‌زمونیان لێوه وهرده‌گریت (اعراج، ۲۰۱۶، ص ۲۴).

له‌م قوناغه‌دا تاییه‌تمه‌ندییه‌کانی که‌سایه‌تی مندال دروستده‌بیته چونکه‌ نزیه‌ی نیوه‌ی هیزی زه‌ینی و ئه‌خلاق و گه‌شه‌ی زمان و چه‌مکی ئاکاری و کومه‌لایه‌تی گه‌شه‌ ده‌کات، که‌ ده‌بیته هۆی دیاریکردنی رواله‌ته‌کانی ناوه‌کی که‌سیه‌تی مروّف له‌ ئاینده‌دا (اعراج، ۲۰۱۶، ص ۲۵). بۆیه زۆر گرنگی له‌م قوناغه‌دا فیڤری به‌کاربردن و زانیاری دهرباره‌ی به‌کاربردن بکریته و هۆسیار بکریته‌وه سه‌باره‌ت به‌ نرخ و به‌های شمه‌که‌کان و کارکردن و ته‌واوی ئه‌و سه‌رچاوه‌ سروشتی و مادیانه‌ی که‌ بوو ژيانی مروّف پێویستن، منداله‌کان له‌م قوناغه‌دا فیڤرکریته‌ که‌ زیاده‌پووی نه‌که‌ن له‌ به‌کاربردنی سه‌رچاوه‌ به‌رده‌سته‌کان.

۲ - ۳: خسته‌رووی توێژینه‌وه‌کانی پێشوو

توێژینه‌وه‌ی (الطاف یاسین خضر و سمر عدنان) به‌ناونیشانی (هۆشیاری خۆراکی لای دایکانی مندالانی باخچه و په‌یوه‌ندی به‌هه‌ندی گۆراوه‌وه).

ئامانجی ئه‌م توێژینه‌وه‌یه زانینی هۆشیاری خۆراکییه‌ لای دایکانی مندالانی باخچه و زانینی هه‌بوونی جیوازی ئامارییه‌ بوو هۆشیاری خۆراکی به‌گوێره‌ی بڕوانامه‌ و ره‌گه‌ز و جیاکاری ئاماری به‌گوێره‌ی فه‌رمانبه‌ر بوون و نه‌بوونی دایکی مندالانی باخچه. بوو ئه‌نجامدانی ریکاری مه‌یدانی توێژینه‌وه‌که‌ به‌شیوه‌یه‌کی هه‌رمه‌کی (۲۰۰) دایکی وه‌ک سامپلی توێژینه‌وه‌که‌ وهرگرتوو، توێژینه‌وه‌که‌ پێوه‌ریکی (۳۹) بڕگه‌یی دروستکردوو و سه‌ ئه‌لته‌رناتیفی تێدایه‌، راستی و جیگیری بوو دهره‌یناوه‌ و له‌دوای به‌ ئه‌نجامه‌یاندنی توێژینه‌وه‌که‌ به‌م ئه‌نجامانه‌ گه‌یشتوو: دایکانی مندالانی باخچه هۆشیاری خۆراکییان هه‌یه. جیوازی له‌نیوان دایکانه‌ به‌گوێره‌ی گۆراوی بڕوانامه‌ هه‌یه و جیوازی له‌نیوان دایکانه‌ به‌گوێره‌ی گۆراوی ته‌مه‌ن نییه‌، لای دایکانی که‌ فه‌رمانبه‌ر نیین هۆشیار خۆراکی زیاتره‌ وه‌ک له‌و دایکانه‌ی فه‌رمانبه‌رن.

٢_٤:گفتوگۆی تووژینه وه کانی پيشوو

ئهم تووژينه وه يه له تووژينه وه کانی پيشوتر جياوازه تووژينه وه کانی پيشوتر درئه نجامی جياواز تریان درخست بۆمان چونکه ئامرازه کانی تووژينه وه و کۆمه لگه ی تووژينه وه که مان جياواز بو، ههروهها ئامانجی ههريهک له تووژينه وه کانی له وهیتر جياواز تره، به لام به شيوه يه کی گشتی بايه خدان به هوشیاری به کاربردن له زيادبوون و گه شه کردنايه ، جياوازی ئهم تووژينه وه يه له گه ل تووژينه وه کانی پيشوو له وه دايه که ئهم تووژينه وه ی له کۆمه لگه ی کوردی کراوه و ئه و ئه نجامانه ی پي گه يشتتوه رهوشی باخچه ی مندالان له شاری سلیمانی درده رخت که کاریکی نووی و تازه له لايه نی هوشیاری به کاربردنه وه. ههروهها له تووژينه وه که ی ئه لتاف یاسیندا بروانامه وه کو گۆراویک کاریگه ریی هه يه به لام له درئه نجامی ئهم تووژينه وه دا گۆراوه ی بروانامه هه ی کاریگه ریی هه ی له سه ر هوشیاری به کاربردن نییه.

له باشتري خاله به هه زه کانی ئهم تووژينه وه که پيگه يشتتوه ئه وه يه تايبه ت له سه ر هوشیاری به کاربردن کار ده کات له ناو باخچه ی مندالاندا و درخستنی ئه و رهوشه و رۆلی ئه رینی و نه رینی مامۆستایانی باخچه له و روه ده خاته روو، ههروهها به وردی ئاستی گرنگی پیدانی مامۆستایان بۆ به رزکردنه وه ی هوشیاری به کاربردن لای منداله کان باس ده کات.

به شی سیه م: ریکاره مهیدانیه کانی تووژينه وه

٣. ١ **میتۆدی تووژينه وه:** له ئه نجامدانی ئهم تووژينه وه يه دا میتۆدی وه سفی شیکاری به کارهاتوه، به هۆی گونجاندنی ئه و میتۆده له گه ل ئامانجی تووژينه وه که مان.

٣. ٢ کۆمه لگه ی تووژينه وه:

کۆمه لگه ی تووژينه وه له ته وای مامۆستایانی باخچه ی مندالان پیکدیت که له که رتی حکومیدا کارده که ن، وه ک له خشته ی (١) دا خراوه ته روو.

خشته ی (١) باخچه ی مندالان به پپی که رتی کارکردن

سنوری په روه رده	ژماره ی باخچه	رێژه ی %
په روه رده ی رۆژه لات	١٣	٢٣
په روه رده ی رۆژئاوا	٤٣	٧٧
Total	٥٦	١٠٠

ژماره‌ی مامۆستایان له کۆمه‌لگه‌ی تووژینه‌وه پیکدیته له (۱۰۲۵) مامۆستا، (۹۶) یان له ره‌گه‌زی نیر و (۹۲۹) یان له ره‌گه‌زی مێیه. خشته‌ی (۲) ورده‌کاری کۆمه‌لگه‌ی تووژینه‌وه ده‌خاته روو به‌پێی ره‌گه‌ز.

خشته‌ی (۲) کۆمه‌لگه‌ی تووژینه‌وه به‌پێی ره‌گه‌ز

ره‌گه‌ز	دوو باره‌بونه‌وه	رێژه‌ی %
نیر	۹۶	۹
مێ	۹۲۹	۹۱
Total	۱۰۲۵	۱۰۰

۳-۳ سامپلی تووژینه‌وه:

تووژهر له هه‌لبژاردنی سامپلی تووژینه‌وه‌دا، رێگه‌ی هه‌لبژاردنی هه‌ره‌مه‌کی ساده‌ی گرتۆته به‌ر، سامپلی تووژینه‌وه له (۱۲) باخچه‌ی مندالان وه‌رگیراوه که ده‌کاته (۲۱,۴%) کۆمه‌لگه‌ی تووژینه‌وه. له‌و باخچه‌یه‌دا (۱۱۰) مامۆستا وه‌ک سامپلا وه‌رگیراون که (۱۳) یان له‌ره‌گه‌زی نیر و (۹۷) له‌ره‌گه‌زی مێیه. وه‌ک له‌خشته‌ی ژماره (۳) ورده‌کاری سامپلی تووژینه‌وه خراوته روو.

خشته‌ی (۳) سامپلی تووژینه‌وه به‌پێی باخچه‌کان

ره‌گه‌ز	دوو باره‌بونه‌وه	رێژه‌ی %
نیر	۱۳	۱۲
مێ	۹۷	۸۸
Total	۱۱۰	۱۰۰

خشته‌ی (۴) سامپلی تووژینه‌وه به‌پێی باخچه‌کانی مندالان

ن‌اوی باخچه	دوو باره‌بونه‌وه	رێژه‌ی %
ئاویزه	۱۰	۹,۱
ئه‌ستیره	۱۰	۹,۱
په‌ری	۱۱	۱۰
په‌لکه‌زێرینه	۱۱	۱۰

خونچه	۹	۸،۲
دلسۆزی	۵	۴،۵
زه ماوه‌ند	۸	۷،۳
زیوا	۹	۸،۲
سلیمانی	۱۱	۱۰
شوخان	۱۱	۱۰
گول	۴	۳،۶
هه‌نگ	۱۱	۱۰
Total	۱۱۰	۱۰۰

۳-۴: ئامرازی توێژینه‌وه

۳. ۴. ۱: هه‌نگاوه‌کانی ئاماده‌کردنی ئامرازی توێژینه‌وه: له پیناو کوکردنه‌وه‌ی داتا و زانیاریدا، توێژه‌ر فۆرمی راپرسی ئاماده‌کردووه، فۆرمی راپرسی له (۲۷) برگ پیکدیت، گۆراوه‌کانی نیو فۆرمی راپرسی بریتین له (که‌رتی کارکردن، په‌روه‌رده، ره‌گه‌ز، برۆنامه). وینه‌ی ده‌قاو ده‌قی فۆرمی راپرسی له پاشکۆی (۱) دا خراوته‌ روو.

۳. ۴. ۲: راستی پوآله‌تی: به‌مه‌به‌ستی دانیابوون له راستی رووکه‌شی و هه‌لسه‌نگاندنی پیوه‌ر و برگه‌کانی فۆرمی راپرسی، فۆرمی راپرسی خرایه به‌رده‌ست (۵) مامۆستای شاره‌زا و پسپۆر له‌و بواره‌دا، ئه‌نجامی راستی رووکه‌شی و هه‌لسه‌نگاندنی پسپۆر و شاره‌زایان سه‌باره‌ت به‌ ته‌واوی برگه‌کان (۹۷%) بوو، به‌و شیوه‌یه‌ی له‌ خشته‌ی (۵) دا خراوته‌ روو. پاشکۆی (۲) لیستی ناوی شاره‌زایان له‌خۆ ده‌گریت.

خشته‌ی (۵) راستی رووکه‌شی (پوآله‌تی)

ژ	ناوی پسپۆر	په‌له‌ی زانستی	شوینی کار	ریژه
۱	د. صابر بکر	پروفیسۆر	ز. سلیمانی- کۆلیژی په‌روه‌رده‌ی بنه‌رته‌- باخچه‌ی مندالان	۱۰۰%
۲	د. ئازاد حمه	پروفیسۆر	ز. سلیمانی- کۆلیژی په‌روه‌رده‌ی بنه‌رته‌- به‌شی باخچه‌ی مندالان	۹۰%
۳	د. نظام عبدالجبار	پروفیسۆر	ز. سلیمانی- کۆلیژی په‌روه‌رده‌ی بنه‌رته‌- به‌شی	۱۰۰%

	هونه ر			
۹۴%	ز.سلیمانی_کۆلیژی پهروهردی بنه پرت_ باخچهی مندالان	ماموستا	د. سه مه د ئه حمه د	۴
۹۴%	ز.سلیمانی_کۆلیژی پهروهردی بنه پرت_ به شی زانسته کۆمه لایه تیه کان	ماموستا	د. احمد علی بابان	۵
۹۷%	تیکرای راستی پوواله تی			

۳. ۴. ۳ جیگیری:

تویژینه وه که بۆ چه سپاندنی جیگیری تویژینه وه که تاقیکردنه وهی ئەلفا کرۆنباخ-ی به کارهیناوه له ئەنجامی ئەو تاقیکردنه وهی دا بۆ (۲۷) برگه ی فۆرمی راپرسی ئاستی جیگیری (۸۵%) بوو، ئەوهش ریزه یه کی په سه نده بۆ ئەنجامدانی تویژینه وه که.

خشته ی (۶) تاقیکردنه وهی ئەلفا کرۆنباخ

تاقیکردنه وه ئەلفا کرۆنباخ	برگه کان
۵۹،۸	۲۷

۳_۵: که رهسته ئامارییه کان:

تویژینه وه که له پیناوه خستنه پرووی ئەنجام و شیکاری ئەو زانیاریانه ی له فۆرمی راپرسیدا به دهسته تاتون، سوودی له بهرنامه ی (SPSS) بینووه، بۆ خستنه پرووی ئەنجامه کان. له لیکدانه وهی زانیاریه کانداه اوکیشه کانی (ریژه ی سه دی، نیوه ندی ژمیره یی، لادانی پینووه یی و تاقیکردنه وهی تائی یه ک نمونه و تاقیکردنه وهی تائی دوو نمونه) ی به کارهیناوه. له خواره وه یاساکان خراونه ته پروو.

به شی چواره م: خستنه پرووی ئەنجامه کان و تاوتویکردنی ئەنجامه کان

۴. ۱ خستنه پرووی ئەنجامه کان و تاوتویکردنیان

ئامانجی یه که م: زانینی هه بوونی جیاوازی ئاماری بۆ هۆشیاری به کاربدن به گوپی ره ی گۆراوی و پروانامه.

پاش لیکدانه وهی ئەو زانیاریانه ی له فۆرمی راپرسیدا به دهسته تاتون و ئەنجامدانی تاقیکردنه وهی تائی یه ک نمونه یی بۆ سامپلی تویژینه وه که، ده رده که ویت، ناوه ندی ژمیره یی بۆ هه لگرانی پروانامه ی به کالۆریۆس (۹،۲۲) نمره و بۆ هه لگرانی پروانامه ی دبلۆم (۲۴۳،۶۷) نمره و بۆ هه لگرانی پروانامه ی ئاماده یی (۱۳،۴۱) نمره یه. به لادانی پینووه یی (۱،۵۵۳) نمره بۆ هه لگرانی پروانامه ی به کالۆریۆس و (۲۷،۴۰۶) نمره بۆ هه لگرانی پروانامه ی دبلۆم و

(۱،۹۲۷) نمره بۆ هه‌لگرانی پروانامه‌ی ئاماده‌یی. پاش ئه‌نجامدانی تاقیکردنه‌وه‌ی تائیی یه‌ک نمونه‌یی بۆ سامپلی توێژینه‌وه‌که بۆ هه‌لگرانی ئه‌و پروانامانه، نرخ‌ی تائیی خشته‌یی بۆ هه‌لگرانی پروانامه‌ی به‌کالۆریۆس (۳۰،۸۶۶) نمره و (۶۶،۱۹۹) نمره بۆ هه‌لگرانی پروانامه‌ی دبلۆم و (۳۶،۱۵۸) نمره بۆ هه‌لگرانی پروانامه‌ی ئاماده‌یی.

خشته‌ی (۷)

ناوه‌ندی گریمانه‌یی، لادانی پێوانه‌یی، ناوه‌ندی ژمیره‌یی و نرخ‌ی تائیی خشته‌یی و ژمیره‌یی

ژماره‌ی سامپل	ناوه‌ندی گریمانه‌یی	لادانی پێوانه‌یی	ناوه‌ندی ژمیره‌یی	نمره‌ی ئازاد	ئاستی به‌لگه‌داری	نرخ‌ی تائیی		پروانامه
						ژمیره‌یی	خشته‌یی	
۱۱۰	۹،۲۲۲	۱،۵۵۳	۹،۲۲	۸،۶۱	۰۰۰	۲۶	۳۰،۸۶۶	به‌کالۆریۆس
	۲۴۳،۶۶۷	۲۷،۴۰۶	۲۴۳،۶۷	۲۳۲،۸۳	۰۰۰	۲۶	۴۶،۱۹۹	دبلۆم
	۱۳،۴۰۷	۱،۹۲۷	۱۳،۴۱	۶۵،۱۲	۰۰۰	۲۶	۳۶،۱۵۸	ئاماده‌یی

به‌پێی ئه‌و ئه‌نجامانه‌ی له تاقیکردنه‌وه‌ی تائیی یه‌ک نمونه‌یییدا به‌ده‌ست هاتوون ئاستی به‌لگه‌داری هه‌لگرانی هه‌رسی پروانامه‌ی (به‌کالۆریۆس، دبلۆم، ئاماده‌یی) (۰،۰۰۰) نمره‌یه، ئه‌وه‌ش که‌متره له ئاستی به‌لگه‌داری (۰،۰۵)، ئه‌مه‌ش ئه‌وه ده‌گه‌یه‌نیت پروانامه کاریه‌گری نییه له‌سه‌ر ئاستی هۆشیاری مامۆستایان سه‌باره‌ت به‌ به‌های به‌کاربردن لای منداڵانی باخچه‌ی منداڵان. واته ئاشناکردنی منداڵه‌کان به‌رامبه‌ر به‌ کاربردن و ریزگرتنی شمه‌ک و کالاکان و به‌فێرۆدان، په‌یوه‌ندی نییه به‌سه‌ر جوور و ئاستی ئه‌و پروانامانه‌ی که‌له باخچه‌کاندا هه‌یه به‌لکو وه‌کو میتۆد و ریتیاژیک منداڵه‌کان هۆشیار ده‌کرینه‌وه به‌رامبه‌ر ئه‌و شمه‌ک و کالایانه‌ی به‌کاریده‌هێنن له‌گه‌ل سه‌رچاوه‌ سروشتی و مادیه‌کاندا.

ئامانجی دووهم: ده‌رخستنی هه‌بوونی جیاوازی ئاماری بۆ هۆشیاری به‌کاربردن به‌گۆیره‌ی گۆراوی ره‌گه‌ز.

ناوه‌ندی ژمیره‌یی سامپلی توێژینه‌وه له ره‌گه‌زی نێر سه‌باره‌ت به‌ چه‌مکی هۆشیاری به‌کاربردن لای منداڵان، (۶۴،۷۷) نمره بوو، به لادانی پێوانه‌یی (۸،۹۴۶) نمره، نرخ‌ی تائیی ژمیره‌یی (۲۴) نمره بوو. نرخ‌ی تائیی خشته‌یی (۱،۱۵۸) نمره‌یه. به ئاستی به‌لگه‌داری (۰،۲۵۸) نمره. به‌لام ناوه‌ندی ژمیره‌یی سامپلی توێژینه‌وه له ره‌گه‌زی مێ (۶۸،۰۸) نمره بوو، به لادانی پێوانه‌یی (۵،۱۰۷) نمره، نرخ‌ی تائیی ژمیره‌یی (۱۹،۰۷۰) نمره‌یه، له‌کاتی‌کدا نرخ‌ی تائیی خشته‌یی (۱،۱۵۸) نمره‌یه، به ئاستی به‌لگه‌داری (۰،۲۶۱) نمره.

خشته‌ی (۸) لادانی پێوانه‌یی، ناوه‌ندی ژمیره‌یی، ئاستی به‌لگه‌داری و نرخ‌ی تائیی ژمیره‌یی و خشته‌یی به‌پێی ره‌گه‌ز

بروانامه	نرخى تائىي		ئاستى به لگه دارى	ناوهندى ژميرهى	جياوازى ناوهندى ژميرهى	لادانى پيوانه يي	جياوازى له لادانى پيوانه ييدا	ژماره ي سامپلا
	خشته يي	ژميرهى						
نير	۱،۱۵۸	۲۴	۰،۲۵۸	۶۴،۷۷	۳،۳۰۸	۸،۹۴۶	۲،۸۵۷	۱۳
مى	۱،۱۵۸	۱۹،۰۷۰	۰،۲۶۱	۶۸،۰۰۸	۳،۰۰۸	۵،۱۰۷	۲،۸۵۷	۱۳

به و پييه ئاستى به لگه دارى ههردوو رهگهز گهوره تره له (۰،۰۵) كهواته ئاستى هوشيارى بهكاربردن لای سامپلی تويزينه وه له ههردوو رهگهز له ئاستيكي بهرزدايه، بهلام بههوى جياوازى له ئاستى به لگه دارى له نيوان رهگهزى نير و رهگهزى ميڊا، دههكه ويته ئاستى هوشيارى بهكاربردن له سامپلی رهگهزى ميڊا بهرزتره، بهراورد له رهگهزى نير. بويه دهتوانين بلين جياوازى له ئاستى هوشيارى بهكاربردندا له بهرژه وهندى رهگهزى مييه. ئهمهش دوو هوكارى سؤسيؤلوجى و كومه لايهتى له پشتى ئهم ئهجامه وه كارهكات يهكيان ئه وهيه كه كارکردن له باخچه كانى مندالاندا له م ههريمه دا زياتر رهگهزى مى پيوه ي سهرقاله و ئهمهش دهگه رپته وه بۆ ئه و جيكارييه جينده رپيه ي له نيوان ژن و پياودا ههيه له كومه لگه ي كورديدا، دووهميان ئه وهيه كه رهگهزى مى زياتر له م كلتوره دا ده سپيوه گر و به فيرونه دهرن له سه رچاوه مادي و سروشتيه كاندا چونكه كلتور و رۆلى جينده رپى ئه وه ي بۆ ده ستنياش نكردوون كه ژن ده بيت مالگه ر بيت و زياتر ده سپيوه گر بيت و موسريف نه بيت.

ئامانجى سييه م: خسته پرووى ئاستى گرنگيدانى مامؤستيان به هوشيارى بهكاربردن لای مندالانى باخچه.

خشته ي (۹) ناههندى ژميرهى و لادانى پيوانه يي تهواوى برهگه كانى فورمى راپرسى

برهگه كان	دووباره بونه وه	ناوهندى ژميرهى	لادانى پيوانه يي
برهگه ي ۱	۱۱۰	۲،۱۷	۷۱۰
برهگه ي ۲	۱۱۰	۱،۹۴	۷۱۴
برهگه ي ۳	۱۱۰	۲،۲۴	۷۷۲
برهگه ي ۴	۱۱۰	۲،۱۶	۷۶۰
برهگه ي ۵	۱۱۰	۲،۳۰	۶۷۳
برهگه ي ۶	۱۱۰	۲،۲۶	۶۳۰
برهگه ي ۷	۱۱۰	۲،۲۳	۶۵۹

برگه‌ی ۸	۱۱۰	۲،۵۰	۷۱۵
برگه‌ی ۹	۱۱۰	۲،۷۰	۵۱۸
برگه‌ی ۱۰	۱۱۰	۲،۷۹	۴۵۱
برگه‌ی ۱۱	۱۱۰	۲،۶۱	۶۰۷
برگه‌ی ۱۲	۱۱۰	۲،۷۵	۴۵۳
برگه‌ی ۱۳	۱۱۰	۲،۴۴	۶۱۵
برگه‌ی ۱۴	۱۱۰	۲،۹۴	۲۴۵
برگه‌ی ۱۵	۱۱۰	۲،۷۲	۴۷۳
برگه‌ی ۱۶	۱۱۰	۲،۷۹	۴۷۵
برگه‌ی ۱۷	۱۱۰	۲،۶۳	۵۷۲
برگه‌ی ۱۸	۱۱۰	۲،۸۰	۴۲۶
برگه‌ی ۱۹	۱۱۰	۲،۷۰	۴۸۰
برگه‌ی ۲۰	۱۱۰	۲،۵۸	۵۴۹
برگه‌ی ۲۱	۱۱۰	۲،۲۲	۷۰۲
برگه‌ی ۲۲	۱۱۰	۲،۸۳	۳۷۴
برگه‌ی ۲۳	۱۱۰	۲،۸۳	۴۰۵
برگه‌ی ۲۴	۱۱۰	۲،۸۲	۴۱۰
برگه‌ی ۲۵	۱۱۰	۲،۷۰	۴۷۹
برگه‌ی ۲۶	۱۱۰	۲،۲۴	۶۶۵
برگه‌ی ۲۷	۱۱۰	۲،۴۷	۵۷۰

له خشتهى (9) دا دردهكه ویت ئه و برهگهیهى یه كه م به رزترین ناوهندی ژمیرهیهى به دهست هیناوه برهگهى (14) یه كه برهكهى گهیشتۆته (2,94) نمره، كه تایبهته به هۆشیاری ژینگهیهى و به ههدهر نه دانی ئاو، له و نهجامه وه دردهكه ویت ئاستی هۆشیاری به ههدهر نه دانی ئاوی پاكژ له ئاستیکى به رزدايه. پاشان ههردوو برهگهى (22, 23) دووهم به رزترین ناوهندی ژمیرهیهى به دهست هیناوه كه برهكهى دهگاته (2,83) نمره، برهگهى (22) تایبهته به ریزگرتن له و كه رهسته و كه لوپهل و یاریانهى مندالان هه یانه و هه ولدانه بۆ زۆرتترین سوود وه رگرتن لینی، برهگهى (23) ریزگرتنه له سه رچاوه سروشتیه كان و له سه روو هه مويا نه وه ئاوی پاكژ. سییه م به رزترین ناوهندی ژمیرهیهى برهگهى (24) به دهستی هیناوه كه برهكهى دهگاته (2,82) نمره. برهگهى (24) تایبهته به پاراستنى جلوه به رگ و پیللو به مه به سستی زیاترین سوود وه رگرتن لینیان.

ئه و برهگهیهى كه مترین ناوهندی ژمیرهیهى هه یه برهگهى (2) ه، كه تایبهته به پاشه كه و تکردنى پاره له كاتی كړینی پیداو یستیه كان و سنوردار كړدنى چه زو خواستی به كاربردن لای مندالان، ناوهندی ژمیرهیهى دهگاته (1,94) نمره، پاشان برهگهى (4) دووهم كه مترین ناوهندی ژمیرهیهى هه یه كه برهكهى (2,16) نمره یه، ئه و برهگهیه سه بارهت به راهینانی مندالانه له سه ر كۆكردنه وهى نیوهى پارهى رۆژانه یان، ئه وهش دهگه رپته وه بۆ دوو هۆكار، یه كه میان مندالان له و ته مه نه دا پارهى رۆژانه ی پینادریت و خودی خۆی ناچیت بۆ شتومه ك كړین، یان كلتورى كۆكردنه وهى نیوهى داها تی رۆژانه له نیو سامپلی توژی نه وه له ئاستیکى نزمدايه، برهگهى (1) سییه م كه مترین ناوهندی ژمیرهیهى هه یه برهكهى (2,17) نمره یه، ئه و برهگهیه سه بارهت به ئاشنا كړدنى مندالانه به به های دراوه كان و ریزبه ند كړدنیان، به پپی لیکدانه وهى خویندكاری توژی ره هۆكاری نزمی ئه و ناوهندی پیناونه ییه، ئه وه یه مندالا له و ته مه نه دا به شیوه یه كی راسته وخۆ مامه له به دراوه كانه وه ناكات.

4- 2 نهجامه كان:

1- هۆشیاری به كاربردنى سه رچاوه سروشتیه كانی وهك ئاو و به ههدهر نه دانی و دهستی پوه گرتنى له ئاستیکى به رزدايه.

2- گرنگیدان به هۆشیاری پاشه كه و تکردن له ئاستیکى نزمدايه

3- ئاستی خویندن و پروانامه کاریگه ری نییه له سه ر ئاستی هۆشیاری به كاربردن.

ليستی سه‌رچاوه‌كان

أبو عقله، عصام الدين امين (٢٠٠٢): التسويق، المفاهيم والاستراتيجيات، جورس الدولية، الاسكندرية، مصر.

احمد، محمد عبدالباقي (٢٠٠٣): المعلم والوسائل التعليمية، المكتب الجامعي الحديث، الاسكندرية.

ارناؤوط، محمد السيد (٢٠٠٣): طرق الاستفادة من القمامة والمخلفات الصلبة والسائلة، مكتبة الدار العربي للكتاب، القاهرة.

الجريس، خالد بن عبدالرحمن (٢٠٠٦): سلوك المستهلك، دراسة تحليلية للقرارات الشرائية للأسرة السعودية، ط٣، مكتبة الملك فهد الوطنية.

العبدلي، عبيد بن سعد (٢٠٠٨): حماية المستهلك في المملكة العربية السعودية، سلسلة نحو ثقافة تسويقية، العدد الأول، الإصدار الرابع.

بدير، ايناس ماهر بدير (١٩٩٩): فعالية برنامج ارشادي لتنمية الوعي الاستهلاكي لدى الأطفال، رسالة ماجستير غير منشورة، كلية الاقتصاد المنزلي، جامعة حلوان، القاهرة.

بركاني، رانة (٢٠١٥): الوعي الاستهلاكي ودوره في ترسيخ متطلبات المسؤولية لاجتماعية، رسالة ماجستير غير منشورة، كلية علوم الاقتصادية والتجارية والعلوم التسيير، جامعة العربي بن مهدي، الجزائر.

بهادر، سعدية، (٢٠٠٣)، برامج تربية اطفال ما قبل المدرسة، ط١، دار المسيرة، عمان.

زايد، الطاهر خليفة (١٩٩٤): رضا المستهلك مفهومه وأساليب قياسه، المعهد الوطني للإدارة، الجمعية الليبية للجودة، مؤتمر الجودة.

سليم، طاهر (١٩٩٩): التغيرات البيئية المعاصرة وصلتها بالتعليم العالي العربي نموذج جامعة دمشق، المجلة العربية للتربية، مجلد (٢٠)، العدد ١.

الشعبي، نعمة، (١٩٩٨)، دراسة وعي الأمهات العاملات لإشراك اطفالهم في اداء الأعمال الحياتية اليومية وتأثيره على تحمل الطفل للمسؤولية المنزلية، نشرة بحوث الاقتصاد المنزلي، مجلد ٩- عدد ١، كلية الاقتصاد المنزلي جامعة المنوفية.

شلبي، محمد ابراهيم، سلوك المستهلك، مدخل استراتيجي، ط٤، دار وائل للنشر، عمان، الأردن.

عدس، محمد عبدالرحيم، مصلح، عدنان عارف (١٩٩٠)، رياض الأطفال، ط٣، دار مجدلاوي للنشر والتوزيع، عمان، الأردن.

عراج، عبير امين (٢٠١٦): دراسة تقيومية لدور الادارة رياض الاطفال في نشر الوعي البيئي لدى الطفل الروضة، رسالة ماجستير غير منشورة، كلية التربية، جامعة تشرين، لاذقية.

خضر الطاف ياسين, سمر عدنان(٢٠١٥): الوعي الغذائي لدى امهات الاطفال الرياض وعلاقتة ببعض متغيرات, بحث منشور, مجلة البحوث التربوية والنفسية, العدد(٤٧).

فياض, سامي (٢٠٠٩): تأثير المعرفة السوقية للزبائن على الولاء للعلامة التجارية للسلع المعمرة (الكهربائية), دراسة ميدانية على ارباب الأسر في مدينة عمان, المملكة الأردنية الهاشمية, المجلة العربية للإدارة, المجلد الثالثون, العدد الأول.

مرسي, سهام علي (٢٠٠٦): اثر برنامج ارشادي مقترح في التعليم الذاتي للكبار على تنمية الوعي الاستهلاكي لديهم, رسالة ماجستير, كلية الاقتصاد المنزلي, جامعة حلوات, مصر.

مصطفى, فهيم (٢٠٠٦): التربية البيئية مدخل لدراسة مشكلات المجتمع, الدار العالمية. بدون بلد.

الملاح, جلال عبدالفتاح, (٢٠٠٤), دراسة تحليلية لأثر الوعي الاستهلاكي في حماية المستهلك, كلية العلوم الزراعية والأغذية, جامعة الملك فيصل, الأحساء, المملكة العربية السعودية.

نوفل, ربيع محمود علي (٢٠٠٦): اقتصاديات الأسرة وترشيد الاستهلاك, ط١, دار الناشر الدولي, الرياض.

رمضان, نوال سليمان (١٩٨٩) التنشئة الاستهلاكية للطفل ودور الاسرة والاعلانات التجارية في التلفزيون, دار النهضة العربية, القاهرة.

يهدف البحث الى كشف مستوى الوعي الاستهلاكي لدى معلمين رياض الأطفال وفق متغير الجنس او الشهادة، عرض مستوى اهتمام المعلمين بالوعي الاستهلاكي في رياض الأطفال، وذلك من خلال الإجابة على السؤال الرئيسي للبحث حول مهام وتأثير معلم رياض الأطفال على رفع مستوى الوعي الاستهلاكي لدى أطفال رياض الأطفال. مع تقديم عدد من المقترحات من خلال نتيجة البحث. اعتمد الباحث على منهج الوصفي التحليلي، يتكون مجتمع البحث من (١٢) رياض الأطفال العاملة في قطاع الحكومي، وتم اختيار عينة البحث بالطريقة العشوائية البسيطة، ويتكون من (١١٠) من معلمي رياض الأطفال (١٣) منهم ذكر، و(٩٧) انثى. لغرض جمع المعلومات قام الباحث بإعداد استبانة يتكون من (٢٧) فقرة كلها من إعداد الباحث نفسه. كما استفاد الباحث من حزمة برنامج (SPSS) وتوصل إلى النتائج التالية: مستوى الوعي الاستهلاكي لدى معلمي رياض الأطفال في مستوى متدني. - لا يوجد علاقة ذات دلالة إحصائية بين التحصيل العلمي والوعي الاستهلاكي. - يوجد علاقة ذات دلالة إحصائية بين الجنس والوعي الاستهلاكي، وكان التأثير الصالح الجنس الأنثوي. مستوى وعي الاستهلاكي لحاجات الحياتية وال مستلزمات لدى المعلمين في مستوى عالي.

The Level of Teachers 'interest in Consumer Awareness of Kindergarten Children from The Teachers' point of view

Omer Ali Ahmed

Department of Sociology, college of Humanities, University of Sulaymania, Sulaymania, Kurdistan Region Iraq.

Email: omer.ahmed@univsul.edu.iq

Mhamad Aziz Saeid

Educational Supervision Unit of Sulaymania, Sulaymania, the Ministry of Education, Kurdistan Region Iraq.

Email: azizmuhamad187@gmail.com

Abstract:

The research aims to reveal the level of consumer awareness among kindergarten teachers according to gender or certificate, to show the level of interest of teachers in consumer awareness in kindergarten, by answering the main question of research on the tasks and the impact of kindergarten teacher on raising the level of consumer awareness in children. Kindergartens: with a number of proposals through the search result. The researcher relied on the descriptive analytical method, the research community consists of (12) kindergartens working in the government sector, the sample of the research was chosen by simple random method, and consists of (110) of kindergarten teachers (13) of them male, and (97) female.

For the purpose of collecting information, the researcher has prepared a questionnaire consisting of (27) paragraphs all prepared by the researcher himself. The researcher also benefited from the SPSS package and reached the following results: – The level of consumer awareness among kindergarten teachers at a low level. – There is no statistically significant relationship between educational attainment and consumer awareness. – There is a statistically significant relationship between sex and consumer awareness, and the effect was good female sex. The level of consumer awareness of the life needs and requirements of teachers at a high level.

Key Words: Consumer Awareness, kindergarten teachers, level.